

Izdrukāts:

13.04.2017, 09:12

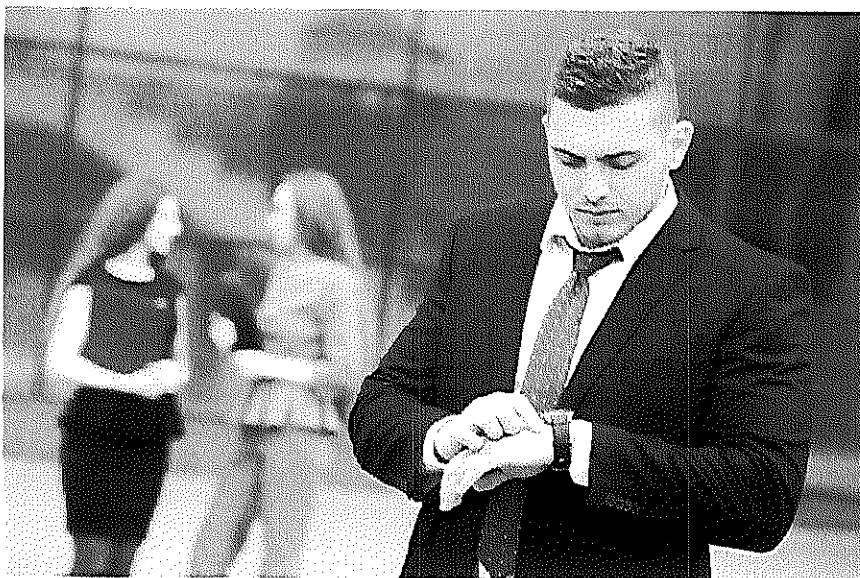
<http://www.lvportals.lv/print.php?id=286449>

Aktualizē maksātnespējas pieteikuma novēlotas iesniegšanas problēmu

LIKUMI PRAKSĒ » NORISES » APRAKSTS

Laura Studente,
LV portāls
11.04.2017

Savulaik Maksātnespējas likums noteica, ka trīs gadu termiņš skaitāms no faktiskās maksātnespējas iestāšanās dienas – dienas, kad parādnieks faktiski jau bija maksātnespējīgs, nevis iesniedza tiesā maksātnespējas pieteikumu. Šobrīd termiņš rēķināms no pasludināšanas dienas.

Foto: Freepik

Maksātnespējas likums paredz, ka maksātnespējas administratora pienākums ir izvērtēt parādnieka darījumus un celt prasību tiesā par attiecīgā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, ja tas noslēgts triju gadu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, tomēr šis regulējums dod iespēju krāpties.

Šādi secināts Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas Maksātnespējas tiesību advokātu sekcijas un Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes organizētajā konferencē "Maksātnespējas risinājumi biznesa vadības ekspertu un juristu skatījumā".

Konferencē tika aktualizēti gadījumi, kad parādnieks novēloti iesniedz maksātnespējas pieteikumu, tādējādi mēģinot izvairīties no tā, ka administrators apstrīd negodprātīgi noslēgtus darījumus. Piemēram, nereti

uzņēmumu maksātnespējas cēlonis ir pretēji uzņēmuma interesēm slēgtie darījumi, lai iztukšotu uzņēmumu no vērtīgiem aktīviem. Šādi darījumi var būt slēgti jau kādu laiku (pat vairākus gadus) pirms maksātnespējas pasludināšanas.

Speciālais noilgums traucē atgūt kreditoru līdzekļus

Pašreiz Maksātnespējas likumā noteikts, ka administratora pienākums ir izvērtēt parādnieka darījumus un celt tiesā prasību par attiecīgā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu neatkarīgi no šā darījuma veida, ja tas noslēgts trīs gadu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas.

"Tādejādi likums pieļauj noslēgt šādu acīmredzami neizdevīgu darījumu, trīs gadus formāli (bez reālas saimnieciskās darbības) uzturēt uzņēmumu un tad lūgt uzņēmumam pasludināt maksātnespēju. Maksātnespējas administratoriem šobrīd nav piešķirtas tiesības lūgt atzīt šādu darījumu par spēkā neesošu, jo darījumu apstrīdēšanai noteiktais trīs gadu termiņš tiek skaitīts no dienas, kad tiesa pasludinājusi maksātnespējas procesu.

Kad pēc trim gadiem pieteikums tiek iesniegts un administrators ķeras pie pienākumu pildīšanas, viņš vairs neko nevar pasākt, jo iestājies speciālais noilgums un kreditori vairs neko atgūt nevar," skaidroja zvērināts advokāts un Maksātnespējas tiesību advokātu sekcijas vadītājs **Olavs Cers**. "Tā ir viena no lielākajām problēmām, kas neļauj pilnvērtīgi darboties iepriekš atsavinātu aktīvu atgūšanā. Šī problēma ir skatāma kopsakarā ar savlaicīgu maksātnespējas pieteikuma iesniegšanu," norādīja zvērināts advokāts.

Vēsturiski regulējums ir bijis stingrāks

Jānorāda, ka iepriekš likumdošana paredzēja daudz stingrākas normas, piemēram, līdz grozījumiem Maksātnespējas likumā tie bija pieci gadi. Tāpat savulaik likums noteica, ka šis trīs gadu termiņš skaitāms no faktiskās maksātnespējas iestāšanās dienas – dienas, kad parādnieks faktiski jau bija maksātnespējīgs, nevis iesniedza tiesā maksātnespējas pieteikumu.

"Līdz 2008. gadam likums paredzēja tādu institūtu kā administratora atzinuma iesniegšana tiesai. Kad maksātnespējas process tika pasludināts ar tiesas lēmumu un tika nozīmēts administrators, kas, veicot izpēti par kreditoru, debitoru, aktīvu sarakstu, secinājis, ka uzņēmums kādu mantu atsavinājis ilgākā laikā, nekā likumā noteikts, administrators varēja tiesai lūgt noteikt faktiskās maksātnespējas atzīšanas dienu.

Praksē šādi gadījumi ir bijuši ar diezgan lielu atkāpi vēsturē, pat 5-7 gadiem sarežģītos maksātnespējas procesos, kur sākotnēji bijusi privatizācija, tad likvidācija. Tiesa ieklausījās gan administratora, gan parādnieka argumentos," skaidroja O. Cers.

Līdz ar to Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģija plāno ierosināt Maksātnespējas likumā atgriezt iepriekšminēto instrumentu. "Ar šo ideju strādājam, un tas ir viens no virzieniem, ko piedāvāsim arī likumdevējiem," norādīja speciālists.

Atbildība par novēlota pieteikuma iesniegšanu – pārāk vāja

Zvērināti advokāti uzskata, ka Maksātnespējas likums un citi normatīvie akti nav pietiekami stingri attiecībā uz to, kad parādniekam pašam jāiesniedz maksātnespējas pieteikums, jo tā ir brīva izvēle, bet tas būtu jāizdara pietiekami īsā termiņā. Turklāt arī sodi esot pārāk maigi, jo pašreiz par savlaicīgu pieteikuma neiesniegšanu draud tikai administratīvā atbildība. Tas savukārt traucē īstenot vienu no maksātnespējas procesa uzdevumiem – atgūt uzņēmumam pienākošos mantu pēc iespējas lielākā apmērā, lai vairāk naudas varētu izmaksāt maksātnespējīgā uzņēmuma kreditoriem.

Šobrīd Administratīvo pārkāpumu kodekss paredz, ka par parādnieka maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu likumā paredzētajos gadījumos uzliek naudas sodu fiziskajām personām vai valdes loceklim no divsimt astoņdesmit līdz septiņsimt eiro, atņemot valdes loceklim tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās vai bez tā. "Lai gan tā ir ievērojama naudas summa, tomēr bieži vien uzņēmumos, kas tiek sagatavoti maksātnespējai, valdes locekļi ir personas, kuras šāds sods nebiedē, jo viņi nereti dzīvo ārpus Latvijas, eksotiskās valstīs," norādīja O. Cers.

"Kad pēc trim gadiem pieteikums tiek iesniegts un administrators ķeras pie pienākumu pildīšanas, administrators vairs neko nevar iesākt, jo iestājies speciālais noilgums un kreditori vairs neko atgūt nevar."

Savukārt līdz 2010. gada 21. oktobrim savlaicīga maksātnespējas pieteikuma neiesniegšana draudēja ar

kriminālatbildību, tostarp brīvības atņemšanu. Krimināllikuma 214. panta pirmā daļa paredzēja, ka "par maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu likumā paredzētajos gadījumos soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit minimālajām mēnešalgām, atņemot tiesības veikt uzņēmējdarbību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tā".

Tam, ka sodi ir par maigu, piekrīt arī zvērināts advokāts **Jānis Tiesnieks**, kurš akcentēja, ka būtu nepieciešams pastiprināt atbildību par maksātnespējas pieteikuma neiesniegšanu, kā arī jāpalielina kreditoru loma un jāpārskata tiesiskās aizsardzības plāna termiņu ierobežojumi. "Bieži vien cilvēki domā, ka maksātnespēja ir sods. Tomēr maksātnespēja nav tikai pienākumi, bet arī tiesības – pēkšņās un neplānotās grūtībās nonākuša uzņēmuma interešu aizstāvība un iespēja atjaunot darbību. Ir vairāk jāizglīto uzņēmēji par tiesiskās aizsardzības procesa kā krīzes risinājuma pieejamību," norādīja J. Tiesnieks.

Likumdevēja dienaskārtība maksātnespējas jomā

Šobrīd gan maksātnespējas jomas dienaskārtībā ir citi jautājumi. Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs **Gaidis Bērziņš** skaidroja, ka komisijas darba kārtībā ir Civilprocesa likuma grozījumi, kas saistīti ar tiesiskās aizsardzības procesa regulējuma ieviešanu, kas paredzēts no šī gada 1. jūlija. Ir paredzēts ieviest tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu. Līdz ar to šobrīd dienaskārtībā ir divi jautājumi – pirmkārt, kādā veidā un pēc kādiem kritērijiem tiesas izvēlēties tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu gadījumā, ja kreditoru vairākums deleģējis vairākas kandidatūras. To var nākties definēt Maksātnespējas likumā. Otrkārt, praksē ir bijuši gadījumi, kad nav zināms, kur iesniegt sūdzību – tiesā vai Maksātnespējas administrācijā. Diskutējot par gadījumiem, kuros jāiesniedz sūdzība, ja tiesiskās aizsardzības procesu uzraugošā persona pārkāpj likumu, komisijā radās daudzi jautājumi, tāpēc uz likuma otro lasījumu taps labojumi. Vairāk par tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu lasiet rakstā Tiesiskās aizsardzības procesā ieviests uzraugošo personu.

Papildus tam aktuāls vēl cits jautājums – par Maksātnespējas likuma 155. panta piemērošanu praksē, proti, attiecībā uz jautājumu, kāds līdzekļu apmērs no parādnieka līdzekļiem ir novirzāms kreditoriem saistību dzēšanas procedūras ietvaros. "Tas saistīts ar Augstākās tiesas nolēmu, ko tā paziņojusi pagājušā gada nogalē. Šajos jautājumos mēģināsim rast vienotu izpratni Saeimas Juridiskās komisijas darba grupā. Tomēr mēģināsim pieturēties pie vadlīnijām, ka parādnieks maksā 1/3 no saviem neto ienākumiem, šis minimums ir piesaistīts minimālajai bruto algai. Princips ir sarežģīts, bet tiesu praksē tas, manuprāt, ir dominējis," norādīja G. Bērziņš.

ESENCE

- Nereti uzņēmumu maksātnespējas cēlonis ir pretēji uzņēmuma interesēm slēgtie darījumi, lai iztukšotu uzņēmumu no vērtīgiem aktīviem.
- Šādi darījumi var būt slēgti jau kādu laiku (pat vairākus gadus) pirms maksātnespējas pasludināšanas.
- Savukārt administrators var izvērtēt parādnieka darījumus tikai trīs gadu periodā no maksātnespējas pasludināšanas.
- Normatīvie akti nav pietiekami stingri attiecībā uz to, kad parādniekam pašam jāiesniedz maksātnespējas pieteikums.
- Tas paver durvis krāpniecībai.

SAISTĪTIE RESURSI

Tiesību akti

LIKUMI

Maksātnespējas likums

Citi raksti

Tiesiskās aizsardzības procesā ieviests uzraugošo personu Saeimā 06.04.2017

© VSIA "Latvijas Vēstnesis"

LATVIJAS
VESTNESIS